

Contestația la executare, prin prisma disponibilității procesuale

The enforcement appeal, through the prism procedural availability

Jud. Ioana-Anamaria FILOTE-IOVU*
Judecătoria Sectorului 2 București

Abstract

The principle of availability in the civil process is expressed through a series of rights, including the right of those injured by enforcement to file an enforcement appeal to defend their rights and legitimate interests.

In this study, the author analyzes the theoretical and practical importance of the object, subjects and the term for formulating the enforcement appeal.

At the same time, highlighting the legislative gaps and the jurisprudential divergences in this matter, the author makes a series of proposals of the *ferenda* law meant to offer solutions to the identified problems.

Keywords: enforcement appeal; the principle of availability; the object of the enforcement appeal; the subjects of the enforcement appeal; the term for exercising the appeal.

Rezumat

Principiul disponibilității în procesul civil este exprimat printr-o serie de drepturi, printre care și dreptul celor vătămați prin executarea silită de a formula contestație la executare pentru apărarea drepturilor și intereselor legitime ale acestora.

În acest studiu, autoarea analizează importanța teoretică și practică a obiectului, subiectelor și a termenului de formulare a contestației la executare.

Totodată, evidențiind lacunele legislative și divergențele jurisprudționale din această materie, autoarea face o serie de propuneri de lege *ferenda* menite a oferi soluții problemelor identificate.

Cuvinte-cheie: contestație la executare, principiul disponibilității, obiectul contestației la executare, subiectele contestației la executare, termenul de exercitare a contestației.

1. Introducere

Contestația la executare a fost definită în doctrină drept „mijlocul procedural prin care părțile sau terțele persoane vătămate prin executare se pot plânge instanței competente cu scopul de a obține desființarea actelor ilegale de executare”¹, respectiv ca fiind „o cale de atac specifică procedurii execuționale îndreptate împotriva actelor de executare sau a întregii executări silită în vederea restabilirii legalității”².

Lipsa unei definiții legale a condus la divergențe doctrinare în privința naturii juridice a contestației.

Astfel, unii autori³ au considerat că este vorba de o acțiune civilă obișnuită, specifică ultimei faze a procesului civil, în timp ce opinia majoritară este în sensul că, în situația în care părțile raportului juridic

* ioana_filote1@yahoo.com.

¹ C. Olteanu, *Contestația la executare conform NCPC*, disponibilă [Online] la adresa <https://www.juri.dice.ro/211755/contestatia-la-executare-conform-ncpc.html>, accesată la data de 2 iunie 2022.

² C. Lungănașu, *Contestația la executare. Instituție fundamentală a dreptului procesual civil*, Editura C. H. Beck, București, 2019, p. 47.

³ I. Leș, *Tratat de drept procesual civil*, Editura All Beck, București, 2001, p. 907.

promovează contestația la executare, aceasta apare ca o cale de atac specială, iar dacă este promovată de o terță persoană vătămată prin actele de executare silită⁴, prezintă aspectele unei acțiuni civile particulare.

Un alt punct de vedere, promovat de literatura de specialitate, face distincție cât privește natura juridică a contestației la executare, în raport de scopul urmărit prin exercitarea acestei căi. Astfel, în măsura în care se contestă actele de executare, de către creditor sau debitor, contestația la executare se prezintă ca o cale de atac specifică fazei executării silite, întrucât, prin intermediul ei se tinde la desființarea unor acte execuționale, efectele sale fiind similare cu cele ale desființării unei hotărâri judecătorești sau a altui act jurisdicțional⁵, litigiul căpătând un caracter petitoriu, în cadrul căruia terțul este ținut să facă dovada dreptului său de proprietate asupra bunului⁶.

În ceea ce privește contestația la executare promovată de terțe persoane, ce se pretind vătămate prin executare, aceasta tinde în principal, la scoaterea de sub urmărire a unor bunuri⁷, despre care se susține că ar fi proprietatea contestatorului, caz în care, contestația la executare îmbracă forma unei adevărate acțiuni în revendicare⁸.

Contestația la executare promovată în temeiul art. 712 alin. (4) C. pr. civ. are natura juridică a unei cereri de împărțire a unor bunuri proprietate comună pe cote-părți sau în devălmășie, instanța putând decide în cadrul contestației la executare asupra împărțelii bunurilor pe care debitorul le deține în proprietate comună cu alte persoane⁹.

Cât privește competența teritorială de soluționare a contestației la executare, potrivit art. 714 raportat la art. 651 C. pr. civ., aceasta aparține în principiu judecătoriei în circumscripția căreia se află, la data sesizării organului de executare, domiciliul, sau după caz, sediul debitorului, cu excepția cazurilor în care legea dispune altfel¹⁰.

Cu privire la acest aspect, prin Decizia nr. 18/2019¹¹, Instanța Supremă a statuat că „în interpretarea și aplicarea unitară a prevederilor art. 714 și art. 95 C. pr. civ., secțiile civile ale tribunalelor sunt competente funcțional să soluționeze apelurile declarate împotriva hotărârilor pronunțate de judecătorii asupra contestațiilor formulate împotriva executărilor silite pornite în temeiul art. 260 din Legea nr. 207/2015 privind Codul de procedură fiscală, cu modificările și completările ulterioare”¹².

Totodată, aceeași instanță¹³, a decis că „în interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 226 din Legea nr. 71/2011, raportat la art. 95 pct. 2 C. pr. civ., tribunalele specializate sunt competente să soluționeze apelurile în cererile formulate în procedura executării silite în materiile ce fac obiectul specializării lor”, precum și că „în interpretarea și aplicarea unitară a dispozițiilor art. 41 alin. (1) și art. 45 alin. (2) teza I din Legea nr. 85/2014 privind procedurile de prevenire a insolvenței și de insolvență, art. 260 alin. (1) și (4) C. pr. fisc., art. 651 alin. (1), art. 714 alin. (1) și art. 719 alin. (1) și (7) C. pr. civ., competența materială de soluționare a contestațiilor privind executarea silită începută de creditorii bugetari în temeiul dispozițiilor art. 143 alin. (1) teza finală din Legea nr. 85/2014 aparține judecătorului-sindic investit cu procedura de insolvență în care se formulează respectivele contestații, potrivit art. 45 alin. (1) lit. r) și alin. (2) din Legea nr. 85/2014. În interpretarea și aplicarea unitară a dispozițiilor art. 997 alin. (1) C. pr. civ., raportat la art. 233 alin. (1) lit. a) și art. 260 C. pr. fisc., sunt admisibile cererile adresate judecătorului-sindic pe calea ordonanței președințiale având ca obiect măsuri vremelnice privind ridicarea, suspendarea și suspendarea

⁴ A. Sitaru, *Unele aspecte ale contestației la executare în civil*, publicată în Revista „Legalitatea populară” nr. 3/1957, p. 852.

⁵ S. Zilberstein, V.M. Ciobanu, *Tratat de executare silită*, Editura Lumina Lex, București, 2001, pp. 264-265.

⁶ D. Ghiță, O. C. Ghiță, *Considerații privind contestația la executare*, disponibilă [Online] la adresa <https://drept.ucv.ro/RSJ/images/articole/2008/RSJ4/A03GhitaDaniel.pdf>, accesată la data de 2 iunie 2022.

⁷ A. Lesviodax, *Contestația la executare în materie civilă*, Editura Științifică, București, 1967, p. 16.

⁸ G. Boroi, D. Rădescu, *Codul de procedură civilă comentat și adnotat*, Editura All, București, 1996, p. 668.

⁹ D. Ghiță, O. C. Ghiță, *Considerații privind contestația la executare, op. cit.*

¹⁰ C. Roșu, *Drept procesual civil. Partea specială, Ediția 11*, Editura C. H. Beck, București, 2021, pp. 301-302.

¹¹ Înalta Curte de Casație și Justiție, Completul pentru soluționarea recursului în interesul legii, dec. nr. 18/2019, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 621 din 26 iulie 2019.

¹² Publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 547 din 23 iulie 2015.

¹³ Înalta Curte de Casație și Justiție, Completul pentru soluționarea recursului în interesul legii, dec. nr. 2/2019, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 863 din 25 octombrie 2019.

provizorie a măsurilor de executare silită luate de organele de executare fiscală, în cazurile în care executarea silită a fost începută de acestea în temeiul art. 143 alin. (1) teza finală din Legea nr. 85/2014¹⁴.

Amintim că, în privința interpretării art. 651 alin. (1), art. 666, art. 712, art. 714 și art. 112 C. pr. civ., Înalta Curte de Casație și Justiție a mai stabilit prin Decizia nr. 20/2021¹⁵ faptul că „instanța de executare competentă teritorială să soluționeze contestația la executare propriu-zisă formulată de unul dintre debitorii la care se referă titlul executoriu este judecătoria care a încuviințat executarea silită a acelui titlu executoriu, în afara cazurilor în care legea dispune altfel”.

Subliniem faptul că este esențial ca procedura execuțională să se realizeze cu respectarea condițiilor prescrise de legiuitor, nesocotirea lor deschizând posibilitatea celor vătămați prin executarea silită de a recurge la acest mijloc pentru apărarea drepturilor și intereselor sale legitime.

2. Obiectul contestației la executare

Contestația la executare are drept obiect executarea silită în sine și orice acte de executare realizate cu nerespectarea dispozițiilor legale, a căror desființare se poate solicita instanței pe această cale de către cei vătămați, inclusiv refuzul de efectuare a executării silite sau de îndeplinire a unui act execuțional¹⁶.

Potrivit art. 712 C. pr. civ., „(1) *Împotriva executării silite, a încheierilor date de executorul judecătoresc, precum și împotriva oricărui act de executare se poate face contestație de către cei interesați sau vătămați prin executare. De asemenea, se poate face contestație la executare și în cazul în care executorul judecătoresc refuză să efectueze o executare silită sau să îndeplinească un act de executare silită în condițiile legii. (2) Dacă nu s-a utilizat procedura prevăzută la art. 443, se poate face contestație și în cazul în care sunt necesare lămuriri cu privire la înțelesul, întinderea sau aplicarea titlului executoriu. (3) De asemenea, după începerea executării silite, cei interesați sau vătămați pot cere, pe calea contestației la executare, și anularea încheierii prin care s-a admis cererea de încuviințare a executării silite, dacă a fost dată fără îndeplinirea condițiilor legale. (4) Împărțirea bunurilor proprietate comună pe cote-părți sau în devălmășie poate fi hotărâtă, la cererea părții interesate, și în cadrul judecării contestației la executare”.*

Aceste dispoziții legale au condus la clasificarea contestației la executare în: contestația la executare propriu-zisă și contestația la titlu, potrivit unei opinii¹⁷, respectiv în: contestația la executare propriu-zisă, contestația la titlu și contestația împotriva refuzului judecătoresc, potrivit altei viziuni¹⁸.

Contestația la executare propriu-zisă. Obiectul contestației la executare propriu-zisă este reprezentat de:

- refuzul executorului judecătoresc de efectuare a executării silite sau de îndeplinire a unui act execuțional;
- executarea silită, încheierile emise de către executor, precum și orice acte de executare, cererea putând fi formulată de orice persoană interesată sau vătămată prin urmărirea silită¹⁹.

De pildă, într-un dosar aflat pe rolul Judecătoriei Sectorului 2 București²⁰, s-a solicitat **anularea** încheierii *din data de 03.09.2021* privind încuviințarea executării silite în baza sentinței civile nr.

¹⁴ Înalta Curte de Casație și Justiție, Completul pentru soluționarea recursului în interesul legii, dec. nr. 17/2020, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 61 din 20 ianuarie 2020.

¹⁵ Înalta Curte de Casație și Justiție, Completul pentru soluționarea recursului în interesul legii, dec. nr. 20/2021, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1083 din 11 noiembrie 2021.

¹⁶ C. Androne, *Urmărirea silită mobilă în lumina noului Cod de procedură civilă*, disponibilă [Online] la adresa <https://www.juridice.ro/667486/urmarirea-silita-mobiliara-in-lumina-noului-cod-de-procedura-civila.html>, accesată la data de 2 iunie 2022.

¹⁷ C. Roșu, *Drept procesual civil, op. cit.*, 2021, p. 306.

¹⁸ C. Lungănașu, *Contestația la executare, op. cit.*, p. 38.

¹⁹ C. Roșu, *Drept procesual civil, op. cit.*, 2021, p. 306.

²⁰ Jud. Sectorului 2 București, S. civ., sent nr. 13921/2021, nepublicată.

3674/2021 pronunțată de aceeași instanță, **a tuturor încheierilor și actelor de executare emise de către executorul judecătoresc în dosarul de executare silită nr. 807/2021, inclusiv a încheierii din 07.09.2021** de stabilire a cheltuielilor de executare, **întoarcerea executării și restabilirea situației anterioare executării silite**, respectiv obligarea creditoarei la restituirea tuturor sumelor poprite, precum și a tuturor celorlalte sume încasate de la debitor în dosarul execuțional.

Soluția pronunțată a fost de admitere în parte a contestației la executare, dispunându-se îndreptarea adreselor din data de 02.11.2021 în sensul că în cuprinsul acestora suma de 12.972 lei va fi diminuată cu 500 lei, reprezentând o parte din pensia de întreținere aferentă lunii februarie 2021, fiind respinsă în rest contestația la executare, precum și capătul de cerere având ca obiect întoarcerea executării silite.

A reținut instanța că obligația stabilită prin sentința civilă nr. 3674/2021 pronunțată de Judecătoria Sectorului 2 București este continuă, iar contestatorul nu și-a achitat de bunăvoie obligația stabilită prin aceasta, motiv pentru care intimata a procedat la aducerea ei la îndeplinire prin executare silită, pentru sumele scadente și neplătite de contestator, cu titlu de pensie de întreținere, hotărârea prin care a fost stabilită obligația fiind titlu executoriu, potrivit art. 632 alin. (2) C. pr. civ.

Contestatorul a invocat în cererea formulată și motive de fapt privoare la fondul dreptului, deși executarea silită s-a făcut în temeiul unei hotărâri judecătorești, situație în care aceste argumente nu au fost analizat întrucât potrivit art. 713 alin. (1) C. pr. civ., în procedura contestației la executare, în care titlul executoriu este reprezentat de o hotărâre judecătorească *„debitorul nu va putea invoca pe cale de contestație motive de fapt sau de drept pe care le-ar fi putut opune în cursul judecății în primă instanță sau într-o cale de atac ce i-a fost deschisă”*.

S-a apreciat totodată că intimata este reprezentanta minorilor, astfel că, în mod corect acesta a declanșat executarea silită, iar suma pretinsă de intimată cu titlu de pensie de întreținere, pentru sumele ajunse la scadență și neplătite de debitor, constituie o creanță certă, lichidă și exigibilă, fiind îndeplinite condițiile prevăzute de dispozițiile art. 632 alin. (1) și art. 663 alin. (1) C. pr. civ.

De asemenea, cheltuielile de executare silită stabilite de executor prin încheierea dată de acesta, ce constituie titlu executoriu, sunt conforme cu dispozițiile art. 670 alin. (3) C. pr. civ.

S-a considerat că lipsa mențiunii cuantumului sumei datorate de contestator în cadrul încheierii de încuviințare a executării silite nu este de natură a conduce la altă concluzie, mai ales că potrivit art. 628 alin. (2) C. pr. civ., executorul judecătoresc este cel care calculează sumele de bani determinabile.

Întrucât prin titlul executoriu nu au fost exceptate de la stabilirea venitului net al contestatorului sporurile nepermanente ale debitorului, în mod corect acestea au fost luate în considerare la stabilirea pensiei de întreținere calculate.

În ceea ce privește creanța datorată de contestator, a reținut instanța că acesta a făcut dovada achitării parțiale a pensiei de întreținere datorate cu facturile și chitanțele depuse la filele 23-27 dosar, achitând suma de 2456 lei lunar în perioada aprilie-iulie 2021, fiind detaliate plățile efectuate.

S-a mai constatat că din adevărta depusă la dosar a reieșit că acesta ar fi trebuit să achite o pensie de întreținere aferentă lunilor ianuarie-iulie 2021 în cuantum total de 20.776, acesta achitând doar 9824 lei până la data declanșării executării silite, reieșind o diferență de 10.952 lei, la care se adaugă dobânda legală pentru întârzierea achitării în termen.

Totodată, ulterior declanșării executării silite și emiterii actelor execuționale, contestatorul a mai achitat suma de 2456 lei.

Cu toate acestea, la momentul emiterii lor, actele de executare erau corecte, cu excepția adreselor din data de 02.11.2021 emise de executor, cu privire la care s-a dispus îndreptarea, în sensul că suma de 12.972 lei a fost diminuată cu 500 lei, reprezentând o parte din pensia de întreținere aferentă lunii februarie 2021.

Aspectele legate de lipsa caracterului cert, lichid și exigibil al creanței au fost apreciate ca nefiind sunt de natură a conduce la nulitatea absolută a celorlalte acte de executare, emise cu respectarea prescripțiilor legale.

Suntem de acord cu soluția pronunțată, considerând că, în mod just au fost respinse toate motivele invocate de către contestator, apreciindu-se că doar o adresă emisă de executor nu cuprindea debitul rămas ca urmare a efectuării unei plăți parțiale din partea acestuia.

Constatăm deseori că în practica judiciară cei care contestă ultimul act de executare primit invocă și motive care privesc executarea silită însăși, cu privire la care au pierdut termenul de formulare a contestației.

Edificator în acest sens este un alt dosar²¹ în a fost admisă excepția tardivității formulării contestației la executare împotriva executării silită însăși, invocată de intimată, respinsă contestația la executare împotriva executării silită înseși, ca tardiv formulată, respinsă excepția tardivității formulării contestației la executare cu privire la poprirea din data de 13 septembrie 2018 și actele subsecvente, respinsă contestația la executare formulată de contestatorul G.A.D. în contradictoriu cu intimata P. SARL, cu privire la poprirea din data de 13 septembrie 2018 și actele subsecvente, ca neîntemeiată, respins capătul de cerere privind întoarcerea de executare silită ca neîntemeiat și respinsă cererea de suspendare a executării silită, ca rămasă fără obiect.

Soluția primei instanțe a fost menținută în apel²², Tribunalul București statuând că *pentru invocarea motivelor de contestație în termen, contestația trebuia să aibă ca obiect doar actele comunicate cel mai târziu cu 15 zile înainte de introducerea contestației la executare și „să expună motivele de nelegalitate ale respectivelor acte de executare, nu însă și a actelor ori a executării silită înseși necontestate în termen”.*

Acceptarea faptului că este în termenul prescris de lege orice contestație formulată ori de câte ori sunt emise acte de executare la care se află atașate cele emise anterior ar însemna eludarea dispozițiilor legale imperative ce reglementează termenul de formulare a unei astfel de cereri introductive de instanță.

S-a mai reținut că întocmirea de noi acte execuționale nu echivalează cu dreptul contestatorului de a formula noi contestații la executare prin care să solicite anularea unor acte de care a luat cunoștință anterior și pe care nu le-a contestat.

S-a conchis că solicitarea de anulare a popririi „nu poate conduce la anularea executării prin contestarea creanței urmărite ori a actelor de executare emise anterior popririi, întrucât contestația împotriva unui act de executare este circumscrisă exclusiv la dispozițiile legale încălcate prin emiterea aceluși act. Emiterea actelor de executare ulterioare și comunicarea acestora nu reprezintă un nou moment pentru curgerea altui termen de formulare a contestației la executare pentru acele acte ce au fost comunicate și necontestate ori, contestate fiind, au fost menținute, nici dacă se invocă alte motive de nulitate”.

Suntem de acord cu soluția pronunțată, apreciind că prin intermediul contestației formulate împotriva ultimului act de executare emis nu pot fi eludate normele imperative ce instituie termenul de contestare a actelor anterioare, astfel că respectiva contestație trebui respinsă ca tardiv formulată, ca urmare a admiterii excepției aferente acesteia.

Considerăm că nu se poate încălca de către contestator principiul disponibilității prin lărgirea obiectului contestației la executare cu încălcarea dispozițiilor legale privitoare la termenul de formulare a contestației la executarea silită însăși.

Tot cu privire la extinderea nepermisă a obiectului contestației la executare ce a avut drept consecință încălcarea disponibilității procesuale, s-a mai pronunțat Tribunalul București într-o altă cauză²³, reținând următoarele: „Ca urmare a cesiunilor de creanțe, intimata a dobândit calitatea de titular

²¹ Jud. Sectorului 6 București, S. civ., sent. nr. 2640/2019, consultată în I. Gârbuleț, *Invocarea în cadrul contestației la executare formulate împotriva popririi și a actelor subsecvente a unor motive ce țin exclusiv de executarea silită însăși. Inadmisibilitate*, publicată în „Revista Română de Executare silită” nr. 3/2019 și în „Revista Universul Juridic Premium” nr. 1/2022, disponibilă [Online] la adresa <https://www.universuljuridic.ro/invocarea-in-cadrul-contestatiei-la-executare-formulate-impotriva-popririi-si-a-actelor-subsecvente-a-unor-motive-ce-tin-exclusiv-de-executarea-silita-insasi-inadmisibilitate/>, accesată la data de 2 iunie 2022.

²² Trib. București, S. a III-a civ., dec. nr. 2958/2019, consultată în I. Gârbuleț, *op. cit.*

²³ Trib. București, S. a VI-a civ., dec. nr. 2567/2018, consultată în I. Gârbuleț, *Extinderea din oficiu a obiectului contestației la executare. Inadmisibilitate. Principiul disponibilității. Calitatea procesuală pasivă. Cesiune de creanță*, publicată în „Revista

al creanței decurgând din contractul de credit, astfel cum aceasta este determinată de ansamblul clauzelor contractului, fiind cesionate creanțele și drepturile accesorii aferente ce urmau a fi încasate în viitor. Orice acțiune demarată având ca fundament juridic contractul de credit, chiar și în ipoteza în care este vorba de constatarea nulității absolute parțiale a actului juridic, ca motive în cadrul unei contestații la executare, urmează să se soluționeze în contradictoriu cu părțile care justifică legitimitatea în cadrul raportului juridic de împrumut, fie calitatea de creditor, fie pe cea de debitor, astfel că se justifică calitatea intimatei în condițiile în care este actualul creditor care a continuat executarea silită în baza contractului de credit și căruia îi pot fi opuse eventualele efecte ale constatării caracterului abuziv al clauzelor contractului”.

S-a mai reținut că lipsa caracterului cert, exigibil și lichid al creanței, lipsa calității de creditor, prescripția dreptului de a cere executarea silită, lipsa caracterului de titlu executoriu a contractului de cesiune de creanță și nulitatea anumitor clauze din contractul de credit privesc legalitatea executării silite înseși.

Or, obiectul cauzei îl constituia anularea somației imobiliare emise la data de 12 mai 2017 și a actelor efectuate în baza acesteia, contestatoarea neînțelegând să investească instanța cu o cerere având ca obiect contestație la executarea silită înseși.

În acest context, analiza criticilor formulate în cadrul unei contestații împotriva actelor de executare punctuale, iar nu în cadrul contestației la executarea silită însăși, „ar echivala cu nerespectarea principiului disponibilității, dar mai ales cu eludarea dispozițiilor procedurale referitoare la termenul în care poate fi contestată însăși executarea silită”.

Contestație la titlu. Prin contestația la titlu se contestă însuși titlul executoriu, dar nu în ceea ce privește validitatea sa în fond, ci numai înțelesul, întinderea și aplicarea sa.

În această manieră s-a procedat prin sentința nr. 13927/2021 pronunțată de Judecătoria Sectorului 2 București²⁴, prin care a fost *admisă contestația la titlu, fiind* lămurit dispozitivul sentinței nr. 12014/2018 pronunțată de aceeași instanță, în sensul că reclamantii au fost obligați, în solidar, la plata către pârâți a sumei de 4000 lei, cu titlu de cheltuieli de judecată, astfel că oricare dintre pârâți îl poate executa silit pe oricare dintre reclamantii pentru recuperarea întregii sumei de 4000 lei reprezentând cheltuieli de judecată.

Instanța a statuat că, în vederea înlăturării anumitor ambiguități sau a clarificării anumitor soluții susceptibile de mai multe înțelesuri, a fost creată instituția lămuririi înțelesului, întinderii sau aplicării dispozitivului unei hotărâri judecătorești, însă după începerea executării silite poate fi folosită exclusiv **contestația la titlu.**

Din lecturarea art. 712 alin. (2) C. pr. civ. reiese că mijlocul procedural al contestației la titlu este condiționat de neutilizarea procedurii prevăzute de art. 443 C. pr. civ., părțile fiind însă libere, în virtutea disponibilității, să aleagă calea procedurală pe care o consideră oportună, neexistând, spre exemplu obligația utilizării procedurii lămuririi încă din faza de judecată, partea respectivă putând alege să folosească direct procedura contestației la titlu după momentul începerii executării silite, chiar dacă necesitatea clarificării hotărârii era evidentă încă de la momentul pronunțării hotărârii.

S-a subliniat faptul că această instituție juridică poate viza doar măsurile luate și care se regăsesc în dispozitivul hotărârii, iar nu cereri de orice fel care au fost formulate, dar au rămas nesoluționate. Pe de altă parte, pe calea acestui tip de contestație nu pot fi invocate chestiuni care au fost invocate și tranșate în cursul procesului, întrucât soluția contrară ar încălca, în mod evident, puterea de lucru judecat și regulile imperative care guvernează regimul său.

Așadar, scopul și limitele contestației la titlu se rezumă la lămurirea sau explicitarea necesară în legătură cu ceea ce s-a judecat și se reflectă în dispozitivul titlului executoriu. Acest tip de acțiune nu

Română de Executare silită” nr. 3/2018 și în „Revista Universul Juridic Premium” nr. 9/2021, disponibilă [Online] la adresa <https://www.universuljuridic.ro/extinderea-din-oficiu-a-obiectului-contestatiei-la-executare-inadmisibilitate-principiul-disponibilitatii-calitatea-procesuala-pasiva-cesiune-de-creanta/>, accesată la data de 2 iunie 2022.

²⁴ Jud. Sectorului 2 București, S. civ., sent nr. 13927/2021, *precit.*

poate viza ceea ce nu s-a soluționat (omisiune care deschide alte mijloace de acțiune) și nici ceea ce a fost invocat și tranșat în orice fel, aspecte care intră astfel în puterea lucrului judecat.

Natura imperativă a dispozițiilor care reglementează instituția puterii lucrului judecat împiedică orice tentativă de rediscutare a chestiunilor care privesc fondul cauzei, instanța chemată să soluționeze o contestație la executare fiind obligată să se conformeze și ea, la rândul său, întru totul titlului executoriu ce se execută și nicidecum să dispună modificarea lui.

În concluzie, ambele căi procedurale menționate anterior (cererea de lămurire a înțeleșului, întinderii sau aplicării dispozitivului unei hotărâri judecătorești și respectiv contestația la titlu) reprezintă posibilități puse de legiuitor la îndemâna participanților la procesul civil, în vederea înlăturării anumitor impedimente ce pot sta în calea unei executări silit corecte a hotărârii, putând fi folosite cu respectarea regulilor și condițiilor de exercitare.

Ca atare, condiția de bază pentru a putea fi primită o asemenea cerere este ca titlul executoriu să conțină anumite ambiguități, neclarități sau soluții susceptibile de interpretare și aplicare diferite.

O contestație la titlu poate fi admisă doar în acele situații în care dispozitivul nu este clar, lipsit de orice echivoc, fără, însă, a se putea modifica, pe această cale, situația reținută definitiv și irevocabil, deoarece în acest cadru procesual nu se pot pune în discuție și administra probe pentru a se combate situații de fapt care și-au primit o soluție în procesul de fond, deoarece s-ar aduce atingere principiului autorității de lucru judecat.

Contestația la titlu este destinată să expliciteze dispozitivul hotărârii care urmează a fi valorificat pentru a se putea proceda la executarea silită. Ea nu este și nu poate fi considerată un mijloc procedural creat a anula sau modifica însuși titlul executoriu, o atare finalitate putându-se realiza doar prin intermediul căilor legale de atac, ordinare sau extraordinare.

A mai reținut instanța că prin sentința nr. 12014/2018 pronunțată de Judecătoria Sectorului 2 București, au fost obligați reclamanții la plata către pârâți a sumei de 4000 lei, cu titlul de cheltuieli de judecată, respectiv onorariu avocat.

Așadar, s-a apreciat că obligația contestatorilor este una solidară, iar nu divizibilă, oricare dintre aceștia putând fi urmărit pentru recuperarea întregului debit de 4000 lei, astfel că oricare dintre reclamanți poate efectua demersuri pentru recuperarea sumei reprezentând cheltuielile de judecată, respectiv oricare dintre pârâți îl poate executa silit pe oricare dintre reclamanți pentru recuperarea sumei totale de 4000 lei.

Apreciem justă soluția pronunțată în cauză, în sensul că, deși nu s-a stipulat în dispozitivul titlului executoriu că obligația este una solidară, nu există niciun dubiu că aceasta a fost intenția instanței, raportat la conținutul hotărârii a cărei lămurire s-a solicitat.

Propunem ca, *de lege ferenda*, legislația procesual civilă să prevadă în mod expres definiția contestației la executare, prin raportare și la obiectul acesteia, astfel: „**Contestația la executare reprezintă o cale de atac specifică celei de-a doua faze a procesului civil, îndreptate împotriva executării silită însăși, a unor acte execuționale sau a refuzului executorului de a efectua executarea ori anumite acte, prin care persoanele vătămate solicită desființarea ori îndreptarea actelor ilicite sau obligarea executorului la îndeplinirea obligațiilor ce îi incumbă. Totodată, prin intermediul acestui mijloc procedural, se poate solicita lămurirea titlului executoriu dacă nu a fost utilizată procedura prevăzută de art. 444 C. pr. civ., revendicarea bunului urmărit silit, ori împărțirea bunurilor pe care debitorul le deține în coproprietate cu alte persoane**”.

3. Subiectele contestației la executare

Cât privește legitimitatea procesuală activă, s-a menționat în doctrină²⁵ că aceasta aparține, de regulă, persoanelor implicate în mod direct în raportul juridic execuțional, respectiv creditorului, care este interesat în realizarea cu celeritate a dreptului său (în cazul neurmării unor bunuri ce ar putea fi

²⁵ C. Roșu, *Drept procesual civil, op. cit.*, 2021, p. 306.

valorificate mai ușor sau al nerespectării altor dispoziții legale de natură a-l prejudicia, ori a refuzului executorului de a efectua executarea sau un act execuțional²⁶) și debitorului, care urmărește temporizarea urmăririi declanșate împotriva bunurilor sale.

Întrucât pe parcursul executării silită se poate transmite calitatea de creditor sau de debitor și **succesorii în drepturi ai acestora, ei** devin astfel părți ale raportului de executare silită, actele execuționale îndeplinite până la data transmiterii respectivei calități producând efecte față de aceștia²⁷.

De asemenea, pot fi părți în cadrul contestației la executare și **terții** care au garantat plata datoriei debitorului, dacă sunt afectați de urmărirea silită.

Art. 649 C. pr. civ. le recunoaște **creditorilor intervenienți** legitimitatea procesuală, aceștia putând „*intervenii în procedura de executare silită aflată în curs, până la data fixării de către executorul judecătoresc a termenului pentru valorificarea bunurilor urmăribile, iar după depunerea sau consemnarea sumelor realizate din urmărire, pot să participe la distribuirea acestor sume*”, putând formula inclusiv contestație la executare.

De asemenea, contestația la executare poate fi utilizată și de persoanele străine de raportul juridic obligațional doar dacă au fost vătămați prin actele sau măsurile de executare silită²⁸.

Terții au însă, la îndemână și calea unei acțiuni principale în revendicare sau calea unei acțiuni posesorii, în situația în care invocă un drept de proprietate asupra bunurilor urmărite, sau exercită posesia asupra acestora²⁹.

Deși în cadrul executării silită prin poprire sunt trei subiecte de drept, respectiv creditorul, debitorul și terțul poprit, apreciem, alături de alți autori³⁰ că acesta din urmă **nu poate face contestație împotriva popririi**, ci va putea formula apărări exclusiv în cadrul dosarelor de validare poprire.

Astfel, prin raportare la categoriile de subiecte ale contestației la executare, în literatura de specialitate³¹, contestațiile la executare au fost clasificate în contestații incidente, dacă ele sunt exercitate de părțile raportului juridic și contestații principale, dacă sunt introduse de terțe persoane.

În temeiul art. 92 alin. (5) C. pr. civ., procurorul poate solicita punerea în executare a oricăror titluri executorii emise în favoarea minorilor, a persoanelor puse sub interdicție judecătorească și în alte cazuri prevăzute expres de lege, putând totodată formula și contestație la executare, instanța având obligația de a dispune introducerea în cauză a tuturor părților procedurii execuționale.

Cât privește legitimitatea procesuală pasivă, doctrina³² recunoaște și executorului judecătoresc calitatea de parte în cadrul contestației prevăzute de art. 712 alin. (1) teza a II-a C. pr. civ. întrucât, ipoteza admiterii cererii este de natură a naște obligații în sarcina acestuia, inclusiv de natură pecuniară, astfel că ar trebui să beneficieze de dreptul la apărare într-o astfel de procedură.

În atare situație organul de executare este parte în proces, având calitate procesuală pasivă, respectiv intimat, acesta fiind cel obligat în raportul juridic litigios de vreme ce contestația se poartă asupra unui refuz de a efectua executarea silită sau de a îndeplini un act execuțional³³.

Cu privire la alte forme de contestație la executare, apreciem că acesta nu justifică calitate procesuală pasivă, astfel cum a reținut și Instanța Supremă, prin Decizia nr. 8/2016³⁴, respectiv că „legiuitorul nu îi stabilește și calitate de parte în raportul juridic dedus judecății privind executarea creanței față de debitor, dat fiind caracterul de măsură de executare a etapei validării,

²⁶ I. Leș, *Noul Cod de procedură civilă. Comentariu pe articole*, Editura C.H. Beck, București, 2013, p. 900.

²⁷ C. Olteanu, *Contestația la executare conform NCPC*, op. cit.

²⁸ C. Roșu, *Drept procesual civil*, op. cit., 2021, p. 306.

²⁹ D. Ghiță, O. C. Ghiță, *Considerații privind contestația la executare*, op. cit.

³⁰ C. Olteanu, *Contestația la executare conform NCPC*, op. cit.

³¹ G. Porumb, *Codul de procedură civilă comentat și adnotat*, vol. II, Editura Științifică, București, 1960, p. 196.

³² C. Olteanu, *Contestația la executare conform NCPC*, op. cit.

³³ E. Oprina, *Executarea silită în procesul civil, ediția a IV-a revăzută și adăugită*, Editura Universul Juridic, București, 2011, p. 405.

³⁴ Înalta Curte de Casație și Justiție, Completul pentru soluționarea recursului în interesul legii, dec. nr. 8/2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 480 din 28 iunie 2016.

natura serviciului prestat de către acesta și temeiul juridic în baza căruia desfășoară activitatea de executare silită. Executorul judecătoresc este investit, prin lege, să îndeplinească un serviciu de interes public în mod independent, actele acestuia fiind acte de autoritate publică, ceea ce îi conferă un statut aparte, de vreme ce i-a fost delegată o parte din puterea publică, respectiv cea referitoare la ducerea la îndeplinire a dispozițiilor cuprinse în titlurile executorii. Într-adevăr, pe lângă dreptul executorului judecătoresc de a sesiza instanța de executare, anumite dispoziții procesuale reglementează expres și situațiile în care acesta poate fi chemat în instanță, conferindu-i calitate procesuală pasivă. Astfel este ipoteza reglementată de (...) art. 712 alin. (1) teza a doua C. pr. civ., respectiv cazul refuzului începerii executării silite sau a întocmirii unui act de executare în condițiile prevăzute de lege, precum și ipoteza formulării unei contestații de către creditor împotriva încheierii de stabilire a cheltuielilor de executare [art. 670 alin. (4) C. pr. civ.], în această din urmă situație efectul reducerii acestor cheltuieli de către instanța de executare fiind răsfrânt direct în patrimoniul executorului judecătoresc”.

Punctăm și faptul că aceeași instanță a respins ca inadmisibilă sesizarea formulată în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea următoarei chestiuni de drept³⁵, respectiv dacă „1. Dacă în interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 670 alin. (1) și (6) C. pr. civ., având în vedere și Decizia R.I.L. nr. 8/2016 și Decizia nr. 15/2016 – Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, Biroul Executorului Judecătoresc are calitate procesuală pasivă în contestația la executare în care se solicită anularea încheierii de stabilire avans cheltuieli necesare continuării procedurii de executare silită, fiind aplicabile dispozițiile art. 78 alin. (1) C. pr. civ. sau ale art. 78 alin. (2) C. pr. civ. referitoare la introducerea forțată în cauză, din oficiu, a altor persoane. 2. Ca urmare a răspunsului la prima întrebare, să se interpreteze dacă instanța de apel poate invoca din oficiu ca motiv de nelegalitate a hotărârii primei instanțe lipsa coparticipării procesuale pasive a Biroului Executorului Judecătoresc, în cazul în care acesta nu a avut calitate de intimat în cauză, însă s-a respins contestația la executare pentru lipsa calității debitorului, motivându-se că are calitate Biroul Executorului Judecătoresc, cu consecința aplicării dispozițiilor art. 480 alin. (3) C. pr. civ., fiind formulată de către apelantă cerere privind trimiterea cauzei spre rejudecare”.

Cu toate acestea este extrem de relevantă statuarea din cuprinsul par. 49 din această Decizie, prin care s-a stipulat că în considerentele Deciziilor nr. 8/2016 și nr. 15/2016 există suficiente elemente care pot fi valorificate pentru lămurirea chestiunii litigioase vizând legitimarea procesuală pasivă a executorului judecătoresc în ipoteza contestației îndreptate împotriva încheierii de stabilire a unor cheltuieli pentru continuarea executării silite

S-a reținut așadar că legitimarea procesuală a executorului judecătoresc în acest caz „nu derivă din calitatea acestuia de parte în raportul execuțional existent între creditor și debitor, care are ca temei titlul executoriu, ci din raportul juridic născut între executor și creditor, ca efect al investiției executorului (prin cererea de executare silită, prin care se solicită concursul statului în realizarea și concretizarea titlului executoriu) de a acționa în numele și interesul creditorului, în exercitarea atribuțiilor ce i-au fost conferite de lege în procedura execuțională”.

Întrucât încheierea de stabilire a cheltuielilor de executare silită constituie titlu executoriu și în favoarea executorului judecătoresc, unul dintre subiectele raportului obligațional, care ia naștere în cadrul executării silite pe latura cheltuielilor de executare, este executorul judecătoresc, care este titularul unui drept de creanță împotriva creditorului.

Astfel, s-a conchis că, în cazul anulării încheierii de stabilire a cheltuielilor de executare sau reducerii acestora, executorul judecătoresc poate fi chemat în judecată, întrucât, în acest caz, acesta urmărește protejarea unui interes propriu.

Observăm totodată că, în practica judiciară, majoritatea instanțelor dispun scoaterea din proces a executorului judecătoresc, care nu justifică legitimitate procesuală pasivă în cauzele având ca obiect contestație la executare, cu excepția celor promovate în temeiul art. 712 alin. (1) teza a II-a C. pr. civ. și a celor în care sunt contestate cheltuielile de executare silită.

³⁵ Decizia nr. 16/2021 a Înaltei Curți de Casație și Justiție, Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, a fost publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 486 din 11 mai 2021.

De pildă, în practica sentinței nr. 9719/2021 pronunțată de Judecătoria Sectorului 2 București, s-a consemnat admiterea excepției lipsei calității procesuale pasive a intimatului biroul executorului judecătoresc, **constatându-se că în cadrul respectivei contestații la executare acesta nu avea calitate procesuală pasivă, intimată fiind doar creditoarea obligației ce face obiectul executării silite.** S-a motivat că între biroul executorului judecătoresc și contestator nu există niciun raport juridic, executorul reprezentând doar autoritatea statului care pune în executare un titlu executoriu emis de către un organ competent, motiv pentru care a fost respinsă contestația introdusă împotriva acestuia ca fiind formulată împotriva unei persoane fără calitate procesuală pasivă.

Soluția este justă prin raportare la obiectul cererii și la considerentele obligatorii ale Deciziei nr. 8/2016 pronunțate de Înalta Curte de Casație și Justiție.

În ipoteza în care se solicită, pe calea contestației la executare și împărțirea bunurilor proprietate comună, în cauză vor avea calitate procesuală pasivă și coproprietarii/codevălmașii debitorului.

Totodată, dacă ulterior declanșării unei executări silite se constată că în patrimoniul debitorului se află bunuri pe care deține în coproprietate cu alte persoane, creditorul poate introduce și o acțiune oblică, prin care să obțină partajul, respectiv atribuirea în lotul debitorului a bunului ce va fi supus, în continuare, executării silite.

De exemplu, prin sentința nr. 11100/2021 pronunțată de Judecătoria Sectorului 2 București³⁶ a fost admisă cererea, având ca obiect „partaj bunuri comune”, s-a constatat că părții au dobândit, în timpul căsătoriei, sub regimul comunității legale, cu o cotă egală de contribuție un imobil. S-a dispus sistarea stării de indiviziune a părților asupra imobilului, care a fost atribuit în deplină proprietate și liniștită posesie părții debitoare, ce a fost obligată la plata unei sume în valoare de 197.928 lei către celălalt părât.

S-a reținut că reclamanta a solicitat partajarea imobilului părților-soți motivat de faptul că are împotriva părții soții o creanță în cuantum de 19.000 euro, conform contractului de împrumut autentificat sub nr. 194 din data de 03.03.2015, cu privire la care a fost încuviințată silit executarea la data de 15.02.2018, prin toate formele prevăzute de lege.

S-a reținut incidența dispozițiilor art. 1560 alin. (1) C. civ. din care reies condițiile ce trebuie întrunite pentru a promova o acțiune oblică.

Astfel, s-a probat caracterul cert al creanței, conform art. 663 alin. (2) C. pr. civ. Apoi, obiectul acțiunii oblice trebuie să reprezinte drepturile și acțiunile cu caracter patrimonial deja existente în patrimoniul debitoarei, neputând fi vorba de un drept strâns legat de persoana acesteia. Dreptul de a cere partajul unui bun pe care debitoare îl are în coproprietate cu altul sau cu alții este un drept patrimonial, urmărind dobândirea proprietății asupra unui bun sau a unei sume de bani.

Referitor la persoana debitoarei, condiția rezidă în pasivitatea acesteia, astfel încât s-a putut aprecia că aceasta refuză sau neglijează să își exercite drepturile. În condițiile în care părta datora suma de 19.000 euro către reclamantă, era de datoră acesteia să depună diligențele necesare pentru a acoperi creanța.

O ultimă condiție se referă la interesul serios și legitim pe care trebuie să îl justifice creditoarea, care trebuie să sufere un prejudiciu ca urmare a inactivității debitoarei sale. Reclamanta a făcut dovada că în patrimoniul părții nu se aflau și alte bunuri de valoare considerabilă, apte să îi satisfacă creanța, iar în lipsa partajării imobilului, nu ar fi putut să își valorifice creanța, respectând, în acest fel dispozițiile art. 353 alin. (2) C. civ. care dispun că după urmărirea bunurilor proprii ale soției debitoare, creditoarea sa personală poate cere partajul bunurilor comune.

În continuare, instanța a avut în vedere dispozițiile art. 358 alin. (2) C. civ. care fac trimitere la art. 357 alin. (2) C. civ. potrivit cărora, în cazul partajului bunurilor comune „se determină mai întâi cota-parte ce revine fiecărui soț pe baza contribuției sale atât la dobândirea bunurilor comune, cât și la îndeplinirea obligațiilor comune. Până la proba contrară, se prezumă că soții au avut o contribuție egală”.

³⁶ Jud. Sectorului 2 București, S. civ., sent nr. 11100/2021, nepublicată.

Întrucât în cauză nu s-a probat o contribuție majoritară a vreunui dintre părți, instanța a apreciat cotele de 50% în favoarea părții și 50% în favoarea părții ca fiind adecvate față de situația de fapt din prezenta cauză.

Cât privește modul de împărțire a bunului supus partajului, potrivit art. 676 C. civ. regula este că acesta „se face în natură, proporțional cu cota-parte a fiecărui proprietar. În cazul în care bunul este indivizibil sau nu este comod partajabil în natură, se atribuie bunul unuia dintre proprietari în schimbul unei sulte”.

Referitor la criteriile prevăzute de art. 988 C. pr. civ. pentru realizarea partajului, instanța a reținut că enumerarea nu are caracter limitativ, dimpotrivă, la finalul textului este folosită expresia „altele asemenea”, ceea ce permite concluzia că în afara criteriilor expres menționate, se poate ține cont și de alte criterii de ordin familial, social, material sau moral, în funcție de specificul fiecărei cauze.

Având în vedere că imobilul nu era comod partajabil în natură și că era în interesul tuturor părților ca acesta să fie atribuit unui părț în schimbul unei sulte pe care acesta din urmă să o plătească celui alt coproprietar, instanța a dispus atribuirea acestuia către părta debitoare, în vederea îndeplinirii creanței reclamantei, fiind luată în considerare valoarea imobilului stabilită prin raportul de expertiză în evaluarea proprietății imobiliare întocmit în cauză.

Soluția pronunțată este una corectă, fiind analizate atât condițiile prevăzute de lege pentru admisibilitatea și temeinicia acțiunii oblice, cât și a celor privitoare la lichidarea regimului matrimonial, atribuindu-se debitoarei bunul, în vederea continuării executării silite pentru îndeplinirea creanței deținute de creditoare, în temeiul titlului executoriu reprezentat de contractul de împrumut autentificat notarial.

4. Termenul de exercitare a contestației

Art. 715 alin. (1) C. pr. civ. stipulează că executarea silită propriu-zisă poate fi contestată în termen de 15 zile de la data când:

„1. contestatorul a luat cunoștință de actul de executare pe care-l contestă;

2. cel interesat a primit comunicarea ori, după caz, înștiințarea privind înființarea popririi. Dacă poprirea este înființată asupra unor venituri periodice, termenul de contestație pentru debitor începe cel mai târziu la data efectuării primei rețineri din aceste venituri de către terțul poprit;

3. debitorul care contestă executarea însăși a primit încheierea de încuviințare a executării sau somația ori de la data când a luat cunoștință de primul act de executare, în cazurile în care nu a primit încheierea de încuviințare a executării și nici somația sau executarea se face fără somație”.

Încheierile care nu sunt definitive potrivit legii emise se executorul judecătoresc pot fi atacate în termen de 15 zile de la comunicare.

Contestația la titlu se poate face oricând înăuntrul termenului de prescripție a dreptului de a obține executarea silită.

Potrivit art. 715 alin. (4) și (5) C. pr. civ., terțul vătămat printr-un act de executare, care pretinde că are un drept de proprietate sau un alt drept real asupra bunului supus executării silite, poate formula „contestație la executare în tot cursul executării silite, dar nu mai târziu de 15 zile de la efectuarea vânzării ori de la data predării silite a bunului”, însă neuzarea în acest interval de timp a acestei căi nu îl împiedică pe acesta „să își realizeze dreptul pe calea unei cereri separate, în condițiile legii, sub rezerva drepturilor definitiv dobândite de către terții adjudecatari în cadrul vânzării silite a bunurilor urmărite”.

Dispozițiile art. 715 C. pr. civ. au fost deseori supuse controlului de constituționalitate, excepțiile invocate fiind soluționate de către Curtea Constituțională prin Decizia nr. 313/2021 referitoare la respingerea excepției de neconstituționalitate a prevederilor art. 715 alin. (1) pct. 1 C. pr. civ.³⁷, Decizia nr. 421/2021 referitoare la respingerea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 715 alin. (1) pct. 1 și 3 raportat la art. 712 alin. (1) C. pr. civ.,

³⁷ Publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I nr. 1056 din 04 noiembrie 2021.

precum și ale art. 839 C. pr. civ.³⁸, Decizia nr. 314/2021 referitoare la respingerea excepției de neconstituționalitate a prevederilor art. 715 alin. (1) pct. 2 teza finală C. pr. civ.³⁹, Decizia nr. 144/2021 referitoare la respingerea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 715 alin. (1) pct. 3 teza a doua C. pr. civ.⁴⁰ etc.

De exemplu, cu privire la art. 715 alin. (3) teza a II-a C. pr. civ., Curtea a constatat că acestea reglementează momentul de la care începe să curgă termenul de formulare a contestației la executare, data fiind reprezentată de „luarea la cunoștință” de primul act de executare. Astfel, formularea unei contestații la executarea silită propriu-zisă trebuie făcută într-un termen de 15 zile de la data la care contestatorul a luat act de executare sau de actul care îl vatămă ori îi lezează interesele legitime și, având în vedere că primele acte de executare sunt încheierea de încuviințare și somația, primul act de executare are semnificația oricărui act de executare din procedura execuțională de care debitorul a luat cunoștință, pentru prima oară, în orice mod⁴¹.

Menționăm că, în ipoteza completării cererii inițiale cu o contestație formulată împotriva unor acte execuționale emise ulterior, trebuie respectate atât dispozițiile art. 204 C. pr. civ., cât și cele ale art. 715 C. pr. civ.

De exemplu, prin încheierea nr. 998/2020 pronunțată de Judecătoria Rădăuți⁴² a fost admisă în parte contestația la executare, astfel cum a fost completată. S-a dispus îndreptarea încheierii de încuviințare a executării silite nr. 431/2020, în sensul că, în cuprinsul acesteia, *in loc de:* „Încuviințează executarea silită a titlului executoriu reprezentat de sentința civilă nr. 2204/2018 a Judecătoria Rădăuți, rămasă definitivă prin decizia nr. 1381/2019 a Tribunalului Suceava, pentru obligarea debitorilor la plata sumei de 1860 lei, cu titlu de cheltuieli de judecată și autorizează pe creditor să treacă la executarea silită”, *se va menționa:* „Încuviințează executarea silită a titlului executoriu reprezentat de sentința civilă nr. 2204/2018 a Judecătoria Rădăuți, rămasă definitivă prin decizia nr. 1381/2019 a Tribunalului Suceava, pentru obligarea debitorului S. I. la plata sumei de 930 lei, cu titlu de cheltuieli de judecată și pentru obligarea debitorului S. P. la plata sumei de 930 lei, cu titlu de cheltuieli de judecată și autorizează pe creditor să treacă la executarea silită”. S-a dispus totodată îndreptarea încheierii nr. 30 din 11 martie 2020 de stabilire a cheltuielilor de executare silită emisă în dosarul execuțional nr. 30/2020, în sensul că, în cuprinsul acesteia, *in loc de:* „800 lei – onorariu avocat în faza executării silite” și „180 lei-onorariul executorului judecătoresc pentru recuperarea sumei de 1860 lei cu titlu de cheltuieli de judecată”, *se va trece:* „400 lei- onorariu avocat în faza executării silite” și „90 lei-onorariul executorului judecătoresc pentru recuperarea sumei de 930 lei cu titlu de cheltuieli de judecată de la debitorul S. I.” și „90 lei – onorariul executorului judecătoresc pentru recuperarea sumei de 930 lei cu titlu de cheltuieli de judecată de la debitorul S. P”. De asemenea, s-a dispus îndreptarea somației din 11 martie 2020 emisă în același dosar de executare, în sensul că, în cuprinsul acesteia, *in loc de:* „suma de 1860 lei cu titlu de cheltuieli de judecată”, „suma de 800 lei- onorariu avocat” și „suma de 230 lei-onorariu și cheltuieli de executare”, *se va trece:* „suma de 930 lei cu titlu de cheltuieli de judecată”, „suma de 400 lei – onorariu avocat” și „suma de 115 lei – onorariu și cheltuieli de executare”. A fost respinsă ca neîntemeiată contestația la executare formulată împotriva somației din data de 19 martie 2020 emisă de biroul executorilor judecătorești asociați, fiind obligat contestatorul la plata către executor a sumei de 45 lei, reprezentând contravaloarea copiei xerox a dosarului execuțional.

S-a reținut că la data de 23 martie 2020, contestatorul a formulat contestație la executare împotriva tuturor actelor de executare emise până la acel moment, precum și împotriva celor subsecvente. La data de 2 aprilie 2020 acesta a solicitat și anularea somației din data de 19 martie 2020, ce i-a fost comunicată la data de 26 martie 2020, în sensul reducerii proporționale a cheltuielilor raportat la debitul efectiv datorat prin titlul executoriu în ceea ce privește onorariului avocațial în faza executării silite în quantum

³⁸ Publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I nr. 757 din 04 august 2021.

³⁹ Publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I nr. 1000 din 20 octombrie 2021.

⁴⁰ Publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I nr. 644 din 30 iunie 2021.

⁴¹ Decizia Curții Constituționale nr. 144/2021, par. 15-17.

⁴² Jud. Rădăuți, înch. nr. 998/2020, nepublicată.

de 400 lei, vădit disproportionat, prin diminuarea în raport cu valoarea, complexitatea cauzei, activitatea efectiv desfășurată de avocat, ținând seama și de circumstanțele cauzei.

Întrucât respectiva completare a fost formulată până la primul termen de judecată fixat în cauză, precum și în interiorul termenului de 15 zile de la comunicare, instanța l-a analizat și pe acesta.

Apreciem că în mod corect instanța s-a considerat a fi legal învestită și cu contestația împotriva celei de-a doua somații, care a fost atacată cu respectarea dispozițiilor art. 715 alin. (1) pct. 1 C. pr. civ.

Formularea contestației la executare cu nerespectarea termenelor reglementate de art. 715 C. pr. civ. este sancționată cu respingerea acesteia ca tardiv formulată, urmare a admiterii excepției tardivității.

De exemplu, prin sentința nr. 488/2020, Judecătoria Rădăuți⁴³ a admis excepția tardivității formulării contestației la executare împotriva executării silite însăși declanșată în dosarul execuțional nr. 1070/2019 **invocată de prim-intimată**, prin întâmpinare, a respins ca tardivă contestația la executare formulată împotriva executării silite însăși, a respins, ca nefondate, cererea de suspendare a executării silite, capătul de cerere având ca obiect restituirea taxei judiciare de timbru în cuantum de 1000 lei și pe cel având ca obiect obligarea intimatelor la plata către contestatoarele a cheltuielilor de judecată, dispunându-se totodată obligarea contestatoarei la plata către executor a sumei de 105 lei, reprezentând contravaloarea copiei xerox a dosarului execuțional.

La termenul de judecată din data de 10 februarie 2020, instanța a luat act de modificarea contestației la executare prin introducerea în cauză, potrivit art. 204 și art. 78 C. pr. civ a secund-intimatei, a anulat ca netimbrat capătul de cerere având ca obiect întoarcerea executării silite, a respins excepția lipsei calității procesuale pasive a prim-intimatei și a unit cu fondul cauzei excepția tardivității formulării contestației la executare, invocată de prim-intimată.

Analizând cu prioritate excepția tardivității formulării contestației la executare, instanța a reținut incidența dispozițiilor art. 715 C. pr. civ., precum și că prin încheierea nr. 1657/2019 a fost admisă cererea încuviințarea executării silite a titlului executoriu reprezentat de contractul de credit nr. 120912 încheiat la data de 28.09.2016, pentru plata sumei de 68.445,89 lei, cu titlul de credit restant, la care se vor adăuga dobânzi și comisioane, până la plata integrală a debitului și a fost autorizată creditoarea să treacă la executarea silită.

La data de 30.09.2019, a fost emisă adresa de înființare a popririi până la încasarea sumei de 75675,41 lei, asupra conturilor debitorului deținute la terții popriți, iar la data de 22.10.2019 prim-intimata a cesionat creanța sa.

S-a reținut că s-a invocat drept motiv de contestație la executare stabilirea întinderii titlului executoriu raportat la adresa prim-intimatei nr. 26589378/05.12.2018.

Instanța a considerat că ceea ce s-a solicitat în esență, nu reprezintă o lămurire a înțeleșului, întinderii sau aplicării titlului executoriu, ci constatarea unui eventual motiv fie de anulare, fie de încetare a executării silite, ca urmare a stingerii datoriei, fiind incidentă instituția remiterii de datorie.

În acest sens, s-a reținut că remiterea de datorie reprezintă eliberarea debitorului de obligația sa, prin renunțarea cu titlu oneros sau gratuit a creditorului la urmărirea și executarea creanței deținute față de acesta. Dacă în vechea reglementare, doctrina⁴⁴ clasifica remiterea de datorie în categoria actelor juridice cu titlu gratuit, însă încheiate prin acordul părților și nu în mod unilateral, în prezent, condiția existenței consimțământului debitorului subzistă, însă contractul rezultat poate fi încheiat atât cu titlu gratuit, cât și cu titlu oneros, în funcție de natura actului prin care intervine remiterea de datorie.

Prin remiterea de datorie, creditorul îl liberează pe debitor de obligația sa, creditorul renunțând pur și simplu la a mai pretinde executarea obligației de la debitorul său. Aceasta poate apărea într-un act bilateral încheiat de creditor cu debitorul (prin convenție) și nu poate lua forma unui act unilateral emis de către creditor (prin declarație a creditorului).

S-a apreciat așadar că, pentru a putea vorbi despre o remitere de datorie valabilă, este necesar consimțământul sau acceptul debitorului și este întotdeauna obligatorie existența unei convenții între creditor și debitor. În principiu, orice obligație poate fi stinsă prin remitere de datorie, legea recunoscând creditorului, în mod liber, dreptul de a renunța oricând și în orice condiții la creanța sa. Legea prevede

⁴³ Jud. Rădăuți, sent. nr. 488/2020, nepublicată.

⁴⁴ C. Stătescu, C. Bîrsan, *Drept civil. Teoria generală a obligațiilor*, ediția a III-a, Editura All Beck, București, 2002, p. 401.

însă un singur caz în care remiterea de datorie nu este recunoscută ca mod de stingere a obligației, și anume în cazul datoriei născute din joc și prinsoare, unde, de altfel, legea nu recunoaște ca valabil niciun act juridic și nu recunoaște, în general, niciun drept de acțiune pentru valorificarea acestor datorii, cu excepția celor născute din competițiile sportive.

În privința clasificării remiterii de datorie, aceasta poate fi expresă (trebuie să reiasă dintr-o manifestare inechivocă de voință, din care să rezulte renunțarea de către creditor la creanța pe care o are împotriva debitorului său) sau tacită (se face, potrivit legii, prin orice modalitate care creează prezumția că, în fapt, creditorul a renunțat la valorificarea creanței sale, chiar dacă nu există o declarație expresă a creditorului în acest sens), poate fi totală sau, dimpotrivă, poate fi parțială, cu titlu oneros (cea prin care, în schimbul renunțării la pretențiile sale, creditorul îi va putea cere debitorului să efectueze o anumită prestație) sau cu titlu gratuit (când creditorul renunță pur și simplu la dreptul său de creanță, fără a pretinde altceva în schimb – liberalitate făcută sub forma unei donații indirecte) și poate fi făcută prin acte între vii ori pentru cauză de moarte.

Raportat la cauza cu care a fost învestită, a reținut instanța că adresa prim-intimatei nu putea fi considerată a fi o veritabilă remitere de datorie, în condițiile în care, pe de o parte nu există un act juridic bilateral încheiat cu contestatoarea, prin care aceasta să-și fi dat acordul cu privire la remiterea sa de datorie, iar pe de altă parte, respectiva adresă viza doar intenția intimă de a proceda la o liberalitate, intenție neurmată de exprimarea consimțământului expres în acest sens și de continuarea a procedurilor vizând închiderea creditului până la data de 30 decembrie 2018 și confirmarea închiderii acestuia prin intermediul vreunei scrisori.

S-a mai subliniat faptul că titlul executoriu, încheierea de încuviințare a executării silite, încheierea de stabilire cheltuieli de executare silită și adresa de înființare a poprii au fost comunicate contestatoarei de către executorul judecătoresc la data de 01.10.2019, iar contestația la executare a fost trimisă prin poștă Judecătoriei Rădăuți la data de 06.11.2019, cu depășirea termenului de 15 zile prevăzut de art. 715 C. pr. civ.

Astfel, s-a concluzionat că a fost depășit termenul prevăzut de lege pentru contestarea tuturor actelor execuționale, respectiv că nu este vorba de o contestație la titlu, cum în mod eronat a calificat-o contestatoarea.

Apreciem parțial corectă soluția pronunțată în sensul că, în opinia noastră instanța nu ar fi trebuit să analizeze motivele invocate de către contestatoare, în condițiile în care era incidentă excepția tardivității formulării contestației la executare. În schimb, era necesar ca judecătorul, în temeiul art. 22 alin. (4) C. pr. civ. să pună în discuție recalificarea cererii, în sensul că raportat la motivele invocate era vorba despre o contestație împotriva executării silite însăși, iar nu o contestație la titlu. Cu toate acestea, nu putem face abstracție de rolul activ manifestat de către judecător în sensul introducerii din oficiu în cauză a ultimului cesionar al creanței, respectiv a secund-intimatei, în temeiul art. 78 C. pr. civ., o astfel de măsură fiind esențială justei soluționări a dosarului.

Considerăm totodată că trebuia soluționată anterior contestației la executare cererea de suspendare a executării silite, în condițiile în care efectele admiterii acesteia se produc doar până la soluționarea în primă instanță a dosarului. În plus, era suficientă stipularea în practica hotărârii a obligației contestatoarei de achitare a contravalorii fotocopiei a dosarului execuțional, nefiind necesar ca măsura să fie inserată în dispozitiv.

Observăm că, în mod corect instanța a pronunțat o sentință, nefiind așadar de acord cu punctul de vedere al Institutului Național al Magistraturii exprimat în cadrul Întâlnirii președinților secțiilor civile ale curților de apel, organizate în perioada 19-20 noiembrie 2015, la sediul Curții de Apel Timișoara, în sensul că soluționarea contestației la executare are loc prin încheiere.

Argumentul în acest sens l-a constituit art. 651 alin. (3)-(4) C. pr. civ., potrivit cu care: „(3) *Instanța de executare soluționează contestațiile la executare, precum și orice alte incidente apărute în cursul executării silite, cu excepția celor date de lege în competența altor instanțe sau organe. (4) În toate cazurile instanța de executare se pronunță prin încheiere executorie (...)*”. Prin derogare, așadar, de la regula că instanța se dezinvestește prin sentință [art. 424 alin. (1) C. pr. civ.], în materia incidentelor apărute pe parcursul executării silite, printre care și contestația la executare, menționată expres de către

art. 651 alin. (3) C. pr. civ., instanța se pronunță prin încheiere. Referirea la hotărâre a art. 718 C. pr. civ. ca fiind actul procedural de soluționare a contestației la executare, nu contrazice teza din art. 651 alin. (4) C. pr. civ., din moment ce însăși încheierea este o hotărâre judecătorească, așa cum prevede art. 424 alin. (5) C. pr. civ.⁴⁵.

Deși nu suntem de acord cu această opinie, considerând că instanța trebuie să soluționeze contestația la executare printr-o sentință executorie, dată fiind complexitatea acestor tipuri de dosare, nu putem face abstracție de practica judiciară neunitară, unele instanțe pronunțând sentințe, iar altele încheieri⁴⁶.

Pentru a pune capăt divergențelor jurisprudențiale, propunem ca, *de lege ferenda*, să se prevadă în mod expres următoarele: „*Instanța se pronunță asupra contestației la executare prin sentință executorie de drept, supusă apelului în 10 zile de la comunicare*”.

5. Concluzii

Observăm că lipsa unei definiții legale a condus la divergențe doctrinare în privința naturii juridice a contestației la executare.

În acest context, propunem ca, *de lege ferenda*, legislația procesual civilă să prevadă în mod expres definiția contestației la executare, prin raportare și la obiectul acesteia, astfel: „*Contestația la executare reprezintă o cale de atac specifică celei de-a doua faze a procesului civil, îndreptate împotriva executării silită însăși, a unor acte execuționale sau a refuzului executorului de a efectua executarea ori anumite acte, prin care persoanele vătămate solicită desființarea ori îndreptarea actelor ilicite sau obligarea executorului la îndeplinirea obligațiilor ce îi incumbă. Totodată, prin intermediul acestui mijloc procedural, se poate solicita lămurirea titlului executoriu dacă nu a fost utilizată procedura prevăzută de*

art. 444 C. pr. civ., revendicarea bunului urmărit silit, ori împărțirea bunurilor pe cale debitorul le deține în coproprietate cu alte persoane”.

Cât privește legitimitatea procesuală activă și pasivă, aceasta aparține, de regulă, persoanelor implicate în mod direct în raportul juridic execuțional, respectiv creditorului și debitorului.

Cu toate acestea, părți în cadrul contestației la executare mai pot fi și: **succesorii în drepturi ai creditorului și debitorului, terții** garanți, creditorii intervenienți, terții vătămați prin actele sau măsurile de executare silită, coproprietarii/codevălmașii debitorului, procurorul, dar și executorul judecătoresc în cadrul proceselor declanșate în temeiul art. 712 alin. (1) teza a II-a C. pr. civ. și a celor în care sunt contestate cheltuielile de executare silită.

O limitare legală a disponibilității procesuale în această materie o constituie termenele de formulare a contestației la executare, nerespectarea dispozițiilor art. 715 C. pr. civ. fiind sancționată cu respingerea acesteia ca tardiv formulată, ca urmare a admiterii excepției tardivității, care poate fi invocată și de instanță din oficiu.

Nu suntem de acord cu opinia doctrinară și jurisprudențială privind soluționarea contestațiilor la executare printr-o încheiere, ci considerăm că instanța trebuie să pronunțe o sentință executorie, dată fiind complexitatea acestor tipuri de dosare.

Pentru a pune capăt divergențelor jurisprudențiale din această materie, propunem ca, *de lege ferenda*, să se prevadă în mod expres următoarele: „*Instanța se pronunță asupra contestației la executare prin sentință executorie de drept, supusă apelului în 10 zile de la comunicare*”.

⁴⁵ Minuta Întâlnirii președinților secțiilor civile ale curților de apel, organizate în perioada 19-20 noiembrie 2015, la sediul Curții de Apel Timișoara, disponibilă [Online] la adresa <http://inm-lex.ro/wp-content/uploads/2020/04/Minuta-intalnire-sectii-civile-Timisoara-19-20-noiembrie-2015-1.pdf>, ___pp. 20-21, accesată la data de 2 iunie 2022.

⁴⁶ De exemplu, Jud. Întorsura Buzăului, sentința nr. 58/2018, consultată [Online] la adresa <https://www.jurisprudenta.com/jurisprudenta/speta-13of9za3/>, accesată la data de 2 iunie 2022; Jud. Rădăuți, încheierea nr. 693/2021; Jud. Rădăuți, încheierea nr. 694/2021 și Jud. Rădăuți, încheierea nr. 695/2021, consultate în I.-A. Filote-Iovu, *Divergențe jurisprudențiale privind recuperarea taxei judiciare de timbru, ca urmare a admiterii în tot, sau în parte a contestației la executare*, publicată în Revista „Dreptul” nr. 7/2021, p. 79.

